Василь Ніконенко

Нобелівська премія як аванс політиці реалізму і новаторства

Тернопільський національний
технічний університет ім. Івана Пулюя

Розглядається феномен харизматичності нинішнього президента США Барака Обами та інноваційний характер його внутрішньої і зовнішньої політики, яка зорієнтована на нову парадигму співіснування і співробітництва соціальних груп та цивілізацій. Удостоєння його Нобелівська премії миру розцінюється як великий кредит довіри до цього найвпливовішого політика планети і своєрідний стимул до реалізації його конструктивного курсу.

9 жовтня 2009 р. інформаційні агентства та інші засоби масової інформації усього світу повідомили, що новим лауреатом Нобелівської премії миру став Президент США Барак Обама. Таке сенсаційне рішення Нобелівського комітету стало несподіванкою, оскільки найпрестижнішу гуманітарну нагороду світу отримала людина, яка не пропрацювала на президентській посаді ще й року. Навіть для самого Барака Обами присудження йому

цієї премії було несподіванкою. Збентежений і здивований такою високою оцінкою, він відверто визнав, що не сприймає її як визнання його власних досягнень і не вважає себе бути гідним серед попередніх лауреатів Нобелівської премії миру, які суттєво вплинули на хід світового розвитку.

Чим же й насправді керувався Нобелівський комітет в Осло, роблячи свій вибір? Адже серед кандидатів на цю премію була рекордна кількість номінантів — 205 як конкретних відомих осіб, так і організацій. Обґрунтовуючи свій вибір на користь Барака Обами, Нобелівський комітет миру брав передусім до уваги його цілеспрямовані зусилля по активізації міжнародної дипломатії і співпраці між народами, по формуванню нового клімату в міжнародній політиці, а також його діяльність по скороченню арсеналів ядерної зброї та побудові без'ядерного світу. Одночасно Комітет керувався також бажанням підтримати те, що Барак Обама як Президент США намагається досягти на своїй посаді. Саме тому світова громадськість розцінила присудження Нобелівської премії миру Обамі як нагороду не тільки і , можливо, не стільки за минулі досягнення, але й за те, що буде зроблено ним у майбутньому. Це розуміє і сам Обама, розцінюючи премію, як стимул для подальших дій.

Кандидатура Барака Обами, який є свіжим обличчям в американській політиці, ідеально підходить для носія змін і генератора нових ідей та відмови від застарілих стереотипів мислення і поведінки. Він, на відміну від більшості американських політиків, має реальніше та об'єктивніше уявлення про світ і життя простого люду, пізнавши на власному досвіді і расову дискримінацію, і відчувши ставлення до США за кордоном.

Народився Барак Хусейн Обама 4 серпня 1961 р. в Гонолулу, столиці штату Гавайї, в родині темношкірого кенійця і білої американки, які навчалися в Гавайському університеті. Коли Баракові виповнилося лише два роки, його батьки розлучилися, а коли

хлопчикові було шість років, його мати вийшла заміж вдруге за індонезійського студента, і сім'я переїхала на батьківщину вітчима — в Джакарту. Уже дорослим Барак дізнався, що його батько загинув в автомобільній аварії в Кенії, а в 1995 р. померла від раку його мати.

Початкову освіту Барак Обама здобув в одній із державних шкіл Джакарти, а після переїзду родини на Гавайї продовжує навчання в привілегійованій школі в Гонолулу, яку закінчив в 1979 р. Після школи Обама навчається в Західному коледжі в Лос-Анджелесі, потім переводиться на політологічне відділення Колумбійського університету, який закінчує в 1983 р., а далі навчається на юридичному факультеті Гарвардського університету. Він має вчений ступінь доктора юридичних наук і майже 10 років викладав курс «Конституційне право» та інші дисципліни на юридичному факультеті Чиказького університету.

Займаючись юридичною практикою, Барак Обама спеціалізувався на проблемах дотримання та захисту громадянських прав і свобод, запобігання расової дискримінації, вдосконалення системи благодійницької допомоги мешканцям бідних районів та іммігрантам. Розуміючи, що для поліпшення умов життя людей необхідні зміни в законодавстві і в політиці, Обама бореться за місце в сенаті штату Іллінойс, де і розпочинається його політична кар'єра як голови одного з комітетів і представника Демократичної партії. Закликаючи до оновлення і змін в політичному житті, Барак Обама обирається в сенат США, де він на той момент стає єдиним афроамериканцем.

Стрімке політичне зростання Обами супроводжується надзвичайно швидким завоюванням симпатії преси. Барак Обама стає однією з найвідоміших фігур у Вашингтоні. Він відкрито проголошує про свої наміри балотуватися на номінацію від Демократичної партії на президентських виборах. Передвиборча конкуренція між першою жінкою (Хілларі Клінтон) та першим чорношкірим

кандидатом на посаду президента була однією з найцікавіших в історії США. В цій кампанії Обама користувався такою популярністю, що преса заговорила про «обамоманію»... 4 листопада 2008 р. на виборах із значним відривом він обходить свого конкурента — республіканця Джона Маккейна, і 12 січня 2009 р. обіймає посаду президента США. Подивитись на церемонію інавгурації 44-го президента США у Вашингтон приїхало декілька мільйонів людей. Політики і прості громадяни усіх країн світу зустріли перемогу першого темношкірого, який став президентом наймогутнішої держави світу, з великим оптимізмом і надією.

Симпатії та довір'я до Обами грунтуються на харизмі його лідерства та його особистісних рисах і якостях. Фігура цього політика породжує у багатьох асоціації із Джоном Кеннеді. Навіть його опоненти визнають унікальну харизматичність Барака Обами, його гостре політичне чуття, вміння об'єднувати навколо себе і на підтримку певних цілей людей різних національностей, соціальних верств і віросповідань. Особливо важливою є роль таких лідерів у складні, кризові періоди суспільного розвитку. Свідченням блискучого організаторського таланту Обами і його толерантного ставлення до конкурентів та інакодумців є його довід об'єднання в роботі над розв'язанням конкретних проблем представників Демократичної і Республіканської партій. Характерною особливістю Барака Обами є відмова від ворожої позиції стосовно конкурентів. Для цього він намагається усунути з політики стиль впевненості в своїй повній правоті і помилково-шкідливій дурості противників. Він зорієнтований не на очорнювання опонентів, а на пошук в їхній позиції раціональних моментів і конструктивне співрбітництво з ними.

Зростанню авторитету першого чорношкірого президента США сприяють його привабливі людські якості — чесність, щирість, скромність, працелюбність і дисциплінованість, вміння дохідливо доносити до людей свою думку завдяки блискучому

використанню ораторських прийомів. Як широка читацька аудиторія, так і літературні критики визнають також письменницьку майстерність Обами, який у двох своїх книгах — «Мрії від мого батька» і «Сміливість надії» розповідає про формування свого світогляду і своє бачення перспектив суспільного розвитку. Маючи християнські переконання, Барак Обама разом із сім'єю відвідує церковні богослужіння. До речі, грошову частину Нобелівської премії миру — 10 млн крон або 1.4 млн доларів чи 980 тис. євро Обама вирішив віддати на благодійність, що є яскравим свідченням його гуманізму і моральності. Обама не намагається робити політичний капітал на своєму афроамериканському походженні і кольорі шкіри. Він неодноразово заявляв, що не звинувачує нікого і ні в чому, не вимагає якоїсь компенсації за історичні образи, що мали місце у далекому чи недавньому минулому.

Слід визнати, що слова і наміри Барака Обами не розходяться з ділом, про що свідчить його діяльність на міжнародній арені. Осудливо ставлячись ще раніше до планів адміністрації Джорджа Буша щодо вторгнення в Ірак, нині вже на посаді президента США Обама робить практичні кроки для завершення цієї військової операції і виведення звідти американських військ. Він виразив свою готовність до переговорів із Іраном, з яким США вже тридцять років не підтримують дипломатичних відносин, і виступив за мирне урегулювання усього комплексу проблем близькосхідного конфлікту. При цьому Обама оголосив про відмову від односторонньої зовнішньої політики свого попередника — Джорджа Буша як на регіональному, так і на національному і глобальному рівнях. Були зроблені реальні кроки по конструктивному «перезавантаженню» американо-російських відносин і підписанню нової угоди про обмеження стратегічних наступальних озброєнь, що відкриватиме перспективу світу без ядерної зброї і «шлях, який ґрунтуватиметься на взаємних інтересах та взаємній повазі» [1, С. 333]. У цьому ж контексті слід розцінювати відмову Барака

Обами від проекту Дж. Буша щодо розміщення в Європі, зокрема в Польщі і Чехії, ракет-перехоплювачів та радарів. Обама під час виборчої кампанії неодноразово заявляв про ці свої наміри в разі обрання його президентом США і слова свого дотримався.

Заявивши, що Америка занадто часто і непродумано займалась так званим «експортом демократії», Обама відмовляється від месіанських амбіцій попередньої адміністрації, оскільки така політика здійснювалась не на основі врахування цінностей і позицій більшості населення планети. «Він нарешті сказав відверто, що світова політика і політика західної цивілізації повинні ввійти в нову еру і ґрунтуватися на новій філософії, у відповідності до якої безпека має досягатися не мовою конфронтації, а співробітництва, — констатував інший відомий лауреат Нобелівської премії миру Лех Валенса. — Ми отримали урок нового мислення» [2].

Перемога на президентських виборах в США Барака Обами і присудження йому Нобелівської премії миру вселяють у серця людей надії на те, що політика набуватиме ознак виваженості і конструктивного реалізму. «Промінчиком надії» назвав Обаму відомий американський кінорежисер

Майкл Мур [3]. Нині Барак Обама є найвпливовішим політиком планети, у якого є всі шанси виправдати великий кредит довіри до нього людей, і Нобелівська премія миру буде не тільки авансом за добрі наміри, але й імпульсом до втілення їх.

Література

1. *Інавгураційні промови Президентів США. — Харків: Фоліо. — 2009. — 335 с.*
2. *Валенса Л. Мы можем обижаться на США и Обаму, но президент США доказал, что мыслит шире. Киевский телеграф. — 2009, № 42.*
3. *Мур М. Не надо подражать Америке, не теряйте себя! // Киевский вестник. — 10 декабря 2009 года.*